

Observationer om verksamhetsmiljön för grå ekonomi och ekonomisk brottslighet

Resultat av enkäten som skickades till bekämpningsmyndigheterna i februari 2026

Teemme harmaan talouden torjunnasta näkyvää.

Torjunta kuuluu kaikille.

Enkät om verksamhetsmiljön för grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2026

- Genomförs av lägesbilsredaktionen för grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.
- Enkätens mottagare är bekämpningsmyndigheter, ministerier och organisationer.
- Målet är att samla in information
 - om förändringar, tysta signaler och fenomen,
 - den teknologiska och internationella verksamhetsmiljön och
 - bekämpningsarbetet.
- Resultaten av enkäten utgör en del av lägesbilden av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Enkätens resultat

Global brottslighet

Internationella
elektroniska
betalningssätt

Riskländer och
regioner

Ökad risk för
svartarbete

Missbruk av utländsk
arbetskraft

Effekterna av
förändrade
arbetsformer

Bakgrundsaktörer vid
ekonomiska brott

Bulvanerna möjliggör
missbruk

Riskmiljö för AI och
möjligheter

Utrotning av
arbetsrelaterat
utnyttjande

Begränsat utbyte av
myndighetsuppgifter

Stärkande av
internationellt
informationsutbyte

Fastställande av
regleringen

Samarbete mellan
myndigheter och
intressentgrupper

Global brottslighet som ett växande hot

- Utnyttjande av elektroniska betalningssätt och internationell handel i kriminell verksamhet, organiserad brottslighet, nätbedrägerier, kringgående av sanktioner.
- Allvarligare brottslighet: internationella kriminella nätverk, utnyttjande av utländsk arbetskraft, gängkriminalitet, professionalisering av bulvanverksamheten.
- Vinning av brott snabbt till utlandet: som kontoöverföringar, virtuella valutor och kontanttransporter.
- Försök och identiteter som hjälpmedel vid brott.
- Risk för ökad miljöbrottslighet och samband med annan brottslighet.
- Förlängningen och fragmenteringen av livsmedelsförsörjningskedjorna ökar risken för livsmedelsförfalskningar.

Internationella elektroniska betalningssätt

- Kryptotillgångar, utländska mobilbanker och elektroniska betalningsplattformar har stor betydelse för fenomen inom den grå ekonomin.
- Informationstillgång, förverkande av vinning av brott, utredningsmyndighetens betalningsförbud och identifiering av gärningsmän är svårare och tar längre tid.
- Virtuella IBAN-nummer har blivit betydligt vanligare särskilt vid ekonomiska brott.
- Avslag på ansökningar om bankkonto och avslutande av konton ökar på grund av riskerna i anslutning till kundrelationerna.
- Andra företags eller personers konton används, alternativt går man helt utanför banksystemet.

Riskländer och regioner inom bekämpningen

- Länder utanför Europa står inför de största utmaningarna när det gäller bekämpningen.
- Lagstiftningen möjliggör inte internationellt samarbete eller verksamhetsätt som avviker från Finlands.
- Myndigheterna har inte tillräckliga resurser eller kompetens för samarbete.
- Företagsregister och strukturer gör det möjligt att dölja aktörerna.
- Finland påverkas till exempel av den organiserade brottsligheten i de baltiska länderna och Sverige.
- När det gäller kringgående av sanktioner utgör länder som gränsar till Ryssland en risk, liksom stater som inte infört sanktioner samt områden där många företag med rysk bakgrund är verksamma.

Ökad risk för svartarbete

- Följande faktorer ökar risken för svartarbete: internationella kriser, arbetslöshet, stigande levnadskostnader, minskade förmåner, skärpningar i utlänningslagen, avsaknad av arbetstillstånd och arbetsrelaterat utnyttjande.
- Arbetskraftsintensiva och lågavlönade branscher samt säsongarbete.
- Praktikanter, vikariat och visstidsanställningar och samt partiellt svart arbete gör det svårare att avslöja och bevisa svart arbete.
- Svarta inkomster från korttidsuthyrning av hyresbostäder.

Missbruk av utländsk arbetskraft

- En felaktig bild av Finland gällande studier, sysselsättning och förmåner.
- Oavlönad praktik eller arbetsprover som villkor för en utlovad eller påhittad arbetsplats.
- Franchising-verksamhet som en affärsmodell som påminner om tröskelpeng.
- Lån från släktingar eller gemenskaper för finansiering av verksamheten.
- Brist på kunskap om skötseln av lagstadgade skyldigheter.

Effekterna av förändrade arbetsformer

- Lättföretagande som ett sätt för gäldenärer och aktörer inom den grå ekonomin att fortsätta företagsverksamheten och undvika utsökning.
- Inkomster omvandlas till kostnadsersättningar, försäkringsbrister.
- Påtvingat lättföretagande har ökat.
- Personen är anställd och lättföretagare hos samma arbetsgivare.
- Registreringsskyldighet och krav på tillförlitlighet för faktureringsserviceföretag skulle effektivisera bekämpningen av grå ekonomi.

Bakgrundsaktörer vid ekonomiska brott

- Verksamhet förknippad med professionella medhjälpare, bulvaner och terminalvårdare har ökat och blivit mer professionell.
- Vissa experttjänster har koncentrerats till samma medhjälpare.
- Skalföretag och utländska konton upprättas för missbruk.
- Personerna som utövar det faktiska bestämmande inflytandet döljs genom komplexa internationella ägar- och koncernstrukturer.
- Bistånd vid planering och genomförande av ekonomiska brott och vid förfalskning av bokföring.
- Bistånd vid transport av olagliga ämnen, kringgående av begränsningar, skatter och tullar i anslutning till utrikeshandel.

Bulvanerna möjliggör missbruk

- Bulvaner för att kringgå sanktioner, skatter, utsökning, näringstillstånd och näringsförbud.
- Den grå ekonomin fortsätter: affärsverksamhet, anställda och tillgångar överförs till nya företag som står i bulvaners namn.
- Bulvanverksamhet underlättas av att aktiebolag kan grundas utan ekonomisk risk
- Bulvaner förekommer bland lättföretagare och vid svart uthyrning av plattformskonton, där lön eller arbetsersättning rapporteras som inkomst för fel person.
- Det har blivit vanligare med terminalvårdare särskilt i samband med konkurser.
- Utländska terminalvårdare nås inte nödvändigtvis under förvaltnings- eller straffprocessen.

Riskmiljö för artificiell intelligens och möjligheter

- Misstankar om missbruk vid nätbedrägerier, dokumentförfalskningar, ansökningar, bedrägerirekryteringar, webbplatser och missbruk av identiteter.
- Spridning av desinformation gällande påverkan och konsumentprodukter.
- Utnyttjande vid tillsyn, val av objekt och undersökning.
- AI-baserade analysverktyg och automatiserade korskontroller av data.
- Analyser av myndighetsregister och databaser: identifierar avvikelser, genererar påminnelser.
- Identifiering av förfalskningar och missbruk.

Utrotning av arbetsrelaterat utnyttjande

- Förhandsgranskning av rekryteringsföretag för utländsk arbetskraft, tillsynsmodeller, checklistor och handböcker.
- Förseelser i anslutning till arbetshälsa och arbetssäkerhet är eventuella tecken på arbetsrelaterat utnyttjande.
- Eventuella ändringar i beställaransvarslagen.
- Möjligheten att stävja missbruk vid underavlöning med försummelseavgift.
- Offrets fortsatta uppehållstillstånd för att söka arbete eller bli företagare.
- Direktivet om ändring av människohandelsdirektivet och nationella författningsändringar.

Begränsat utbyte av myndighetsuppgifter

- Automatisering av myndighetsregister och realtidsåtkomst.
- Fortlöpande utveckling av informationsutbytet mellan myndigheter och ett system för ömsesidig kontakt.
- Utveckling av en gemensam operativ riskanalys.
- Fragmentering, tillförlitlighet och offentlighet när det gäller information kräver utveckling.
- Uppgifter om företagens försummelser i större utsträckning i FODS-systemet.
- En utvidgad användning av kontoregister skulle förhindra hemlighållande och förfalskning av kontouppgifter.

Stärkande av internationellt informationsutbyte

- Effektivisering, särskilt med tredjeländer.
- Gemensamma informationssystem i realtid inom Europeiska unionen.
- Avtal som alla myndigheter behöver för att erhålla omfattande internationell information.
- Utveckling av operativt myndighetssamarbete internationellt.
- Fungerande gemensamma grupper och projekt som leds av medlemsländerna.

Fastställande av regleringen

- Inskrivning om bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet i nästa regeringsprogram.
- Speciallag om bekämpning av organiserad brottslighet för att effektivisera informationsutbytet och den administrativa bekämpningen.
- Bristfälliga befogenheter utgör delvis ett hinder för ett effektivt bekämpningsarbete.
- Det samhälleliga attitydklimatet, de politiska riktlinjerna och en mer kritisk inställning till myndighetstillsynen utgör ett hot mot bekämpningsarbetet.
- Administrativa försummelseavgifter och avgiftsbelagd tillsyn.

Fungerande samarbete mellan myndigheter och intressenter

- Gemensamma övervakningar och projekt – snabba reaktioner på observerade problem och flexibilitet i arbetet.
- Genom fältövervakning får man direkta observationer av branscher och brottslighet.
- Informationsutbyte på eget initiativ, anmälningsskanaler med låg tröskel och centraliserade informationstjänster.
- Kontaktpersoner som utsetts för samarbetet mellan myndigheterna och fysiskt samarbete i samma lokaler.
- Myndigheternas samarbetsforum.
- Specialisering, utbildning, guider och informationskampanjer.

www.vero.fi/sv/grå-ekonomi-brottslighet/

Teemme harmaan talouden torjunnasta näkyvää.

Torjunta kuuluu kaikille.